

NOTATKI

MARIA KEFFERMÜLLER

MASOWY LOT BENINGII (*BEHNINGIA LESTAGEI* MOTAS
ET BACESCO, *EPHEMEROPTERA*) W OSTROWSKU NAD WARTĄ

W dniach 24 i 25 VI 1962 r. obserwowałam nie opisany dotąd lot beningii. W następstwie bardzo opóźnionej wiosny (zimny był cały maj i pierwsza połowa czerwca) oraz powodzi nastąpił on w tym roku późno. W roku 1959 np. po wczesnej wiosnie i upałach w początku czerwca już 10 VI znaleziono liczne martwe okazy dorosłe i wylinki larwalne.

W omawianym roku 1962 wylot nastąpił po tygodniu ciepłej pogody, z czego dwa ostatnie dni były upalne. Pierwszy okaz (♂) został znaleziony dnia 22 VI. Następnego ranka leżało ich już dużo, co było dowodem masowego wylotu. W nocy 23/24 VI dokonałam¹ następującej obserwacji:

Od wieczora do godziny 2 trwała burza. Pierwsze okazy pojawiły się około godziny 3²⁰, jeszcze w ciemności. W miarę rozwidniania się coraz ich przybywało; największe nasilenie lotu miało miejsce około godziny 4; lot ustał o godzinie 4³⁰.

Wylot subimagines następował z powierzchni wody. Poprzednie moje przypuszczenie (K e f f e r m ü l l e r 1957, 1959), że larwy przed wylotem subimagines wypełzają na płaskie brzegi ławic, okazało się więc błędne. Wylinki są tam nanoszone przez wodę, której opadanie w tym czasie ułatwia ich osiadanie na zaszlamionym piasku.

Owady uskrzydłone latają szybko nad powierzchnią wody, z reguły w kierunku poziomym. Zwykle lecą nisko, niekiedy wznoszą się pod wiatr do wysokości około 2 m, a nawet wyżej. Gdy lecąc nisko uderzą o brzeg, odbijają się od niego i zawracają nad wodę. Nieraz ♂♂ w czasie lotu ślizgają się po powierzchni wody końcami swych długich szczecin. Zarówno ♂♂ jak i ♀♀ często opadają na powierzchnię wody, chwilę leżą na niej, dając się unosić prądowi, po czym znów podrywają się do lotu. Silna skłonność owadów (zwłaszcza ♀♀) do wyginania się w łuk przez podnoszenie przedniej części ciała musi ułatwiać im podrywanie się z wody. Nie obserwowałam natomiast, by poderwał się owad, który upadł na ziemię; tu na skutek gwałtownego wyginania ciała, najczęściej przewraca się na grzbiet i wkrótce ginie. Ostatnie

¹ Oprócz mnie zjawisko obserwowali: mgr Hanna Magdzińska, mgr Jerzy Skibiński oraz student Tomasz Sturmowski.

okazy dające jeszcze znaki życia znajdowałam około godziny 5³⁰. Później zresztą większość zostaje zjedzona przez ptaki. Owady padające na wodę są z reguły zjadane przez ryby.

Dwukrotnie obserwowałam ♂ zbliżającego się do ♀; raz do również latającej, a raz do leżącej na powierzchni wody. W obu przypadkach ♂ kilkakrotnie dolatywał do ♀ od tyłu, lecz po chwili oddalił się. Trwalszego złączenia obu osobników nie zauważyłam. Raz zaobserwowałam podobne zachowanie się ♂ wobec drugiego osobnika tej samej płci.

Wylot tego ranka był masowy; w powietrzu unosiły się setki okazów. Stojąc w miejscu najsilniejszego ich zagęszczenia słyszało się delikatny szum skrzydeł. Dnia następnego o tej samej porze pojawiły się już tylko pojedyncze osobniki. Później ochłodziło się znacznie i zerwał się silny wiatr. Niestety nie skontrolowałam, czy w piasku dennym znajdują się jeszcze larwy gotowe do wylotu. Natomiast miesiąc później (17 i 18 VII 1962) na tym samym stanowisku znajdowano tylko larwy bardzo młode oraz średnie, też prawdopodobnie niezdolne do wylotu w tym roku.

Opisane zjawisko zostało zaobserwowane nad Wartą koło wsi Ostrowsko nizej Uniejowa (pow. Poddębice). Jest to stałe miejsce występowania larw beningii. Rzeka, dotąd nie zatruta ściekami, przepływa tam przez tereny piaszczyste, na których rozlewa się szeroko, odsłaniając liczne ławice. Piaszczyste dno, dość silny prąd oraz stosunkowo mała głębokość — są to warunki odpowiadające widocznie wymaganiom larw tego rzadkiego, a tak interesującego gatunku.

PIŚMIENNICTWO

1. Keffermüller M., (1957). W sprawie ochrony pewnych odcinków średniego biegu rzeki Warty. *Przyroda Polski Zachodn.*, 1/2: 152—155.
2. Keffermüller M., (1959). Nowe dane dotyczące jętek (*Ephemeroptera*) z rodzaju *Ametropus* Alb. i *Behningia* Lest. *Prace Kom. Biol. PTPN*, T. XIX, 5: 1—32.

MARIA KEFFERMÜLLER

MASS FLIGHT OF *BEHNINGIA LESTAGEI* MOTAS ET BACESCO, (*Ephemeroptera*) AT OSTROWSKO ON THE WARTA RIVER

Summary

On June 24 and 25, 1962, near the village Ostrowsko (Poddębice district), the authoress observed the mass swarm of *Behningia lestagei* Motas et Bacesco.

The flight lasted for an hour (3²⁰—4³⁰). In spite of the authoress' former suppositions (Keffermüller 1957, 1959), there was stated that the flight of

subimagines took place from the surface of water, and empty exuviae floating with the current, sank very often on flat sand-banks. Insects were flying quickly over water, mostly horizontally and low. Sometimes they soared windward at height of about 2 m. In their flight they often dropped on the surface of water and after a moment they started up in the air again. They cannot start up from the ground.

Institute of Systematic Zoology
of the A. Mickiewicz University in Poznań
Director: Prof. Dr. W. Skuratowicz